

Polacy kontra kleszcze

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

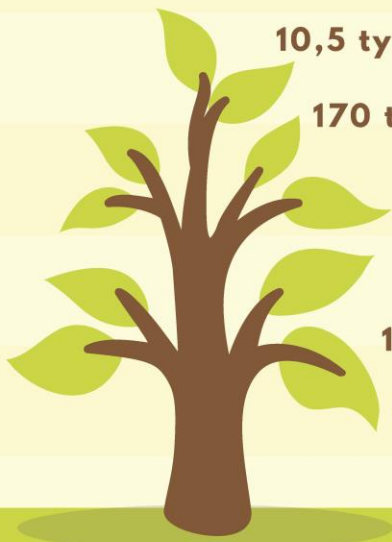

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

POLACY O KLESZCZACH

sonda i opinie w mediach społecznościowych

10,5 tys. publikacji w mediach społecznościowych

170 tys. interakcji
w tym 60 tys. udostępnień

34,8 mln potencjalnych odbiorców

1,5 tys. materiałów o boreliozie

MIEJSCA DYSKUSJI:

f 52% Facebook

cube 22% portale

bird 7% Twitter

speech 9% forum

13% Polaków

zostało w tym sezonie
ugryzionych przez kleszcza

96% osób

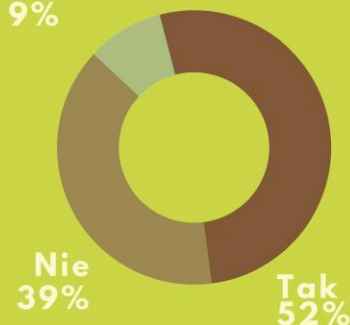
nie szczepiło się na choroby
przenoszone przez kleszcze

Gdyby ugryzł mnie kleszcz...

A czy potrafił(a)by
Pan(i) bezpiecznie
usunąć kleszcza?

Trudno powiedzieć
9%

36% Próbował(a)bym
sam(a) go usunąć

Poprosił(a)bym o pomoc kogoś
z mojego otoczenia

15%

Udał(a)bym się do lekarza
lub gabinetu zabiegowego,
żeby go usunąć

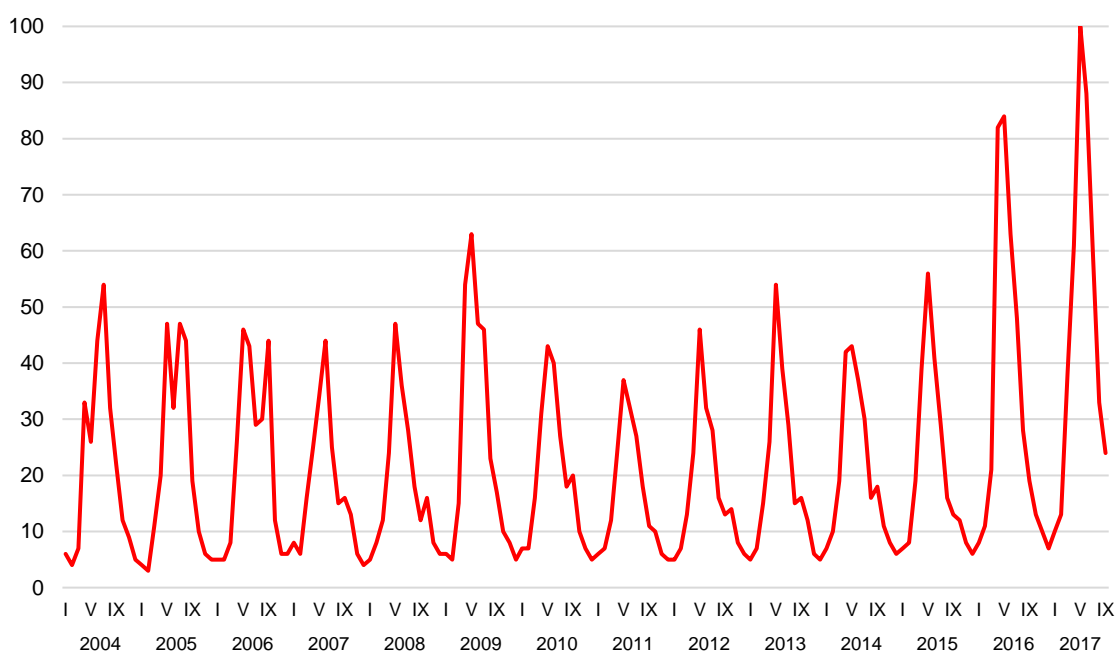
47%

Kleszcz – niewielki pajęczak mogący spowodować niewspółmierne do swej wielkości szkody dla ludzkiego organizmu – od lat występuje w roli niechcianego wakacyjnego towarzysza Polaków. Kwestie zagrożeń związanych z ugryzieniem przez kleszcza są obecne w przestrzeni publicznej od lat, w ostatnim czasie stały się jednak problemem szczególnie eksponowanym. Świadczy o tym choćby statystyka wyszukiwań frazy 'kleszcze' w najpopularniejszej w Polsce wyszukiwarce internetowej google.pl.

CBOS

RYS. 1. Statystyka wyszukiwań frazy 'kleszcze' w google.pl*

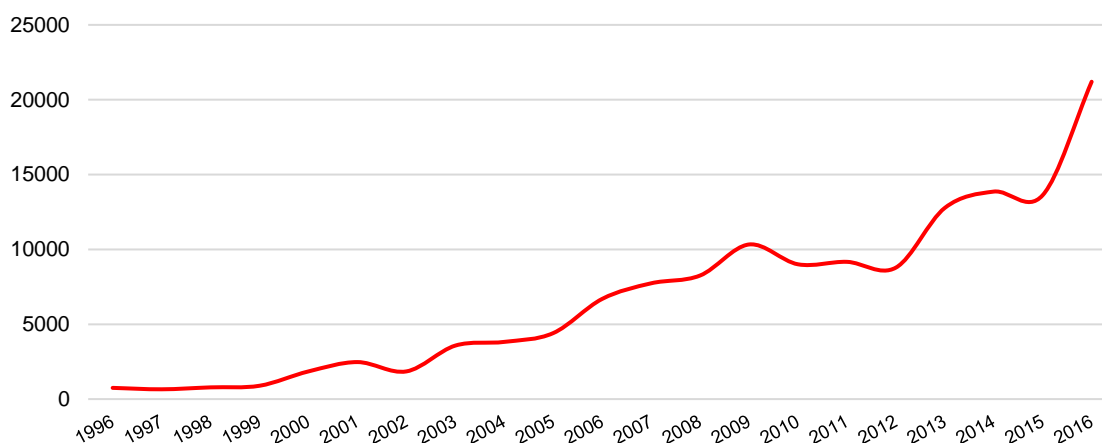
* Relacja liczby wyszukiwań w danym miesiącu do liczby wyszukiwań w miesiącu, w którym dane hasło było wyszukiwane najczęściej (maj 2017).

Statystyka wyszukiwań w internecie pokazuje, że zainteresowanie problematyką kleszczy systematycznie rosło, by w maju 2017 roku osiągnąć najwyższy z dotychczas notowanych poziom. Jednocześnie wyraźnie widoczny jest sezonowy charakter tego zjawiska. O kleszczach przypominamy sobie najczęściej na wiosnę, w okresie przedurlopowym – największa popularność wyszukiwań frazy 'kleszcze' przypada na kwiecień i maj.

Obecność w przestrzeni publicznej problematyki zagrożeń związanych z ugryzieniem przez kleszcza koresponduje z realnym niebezpieczeństwem stwarzanym przez pajęczaki. Z danych Państwowego Zakładu Higieny (Pracownia Monitorowania i Analizy Sytuacji Epidemiologicznej)¹ wynika, że liczba potwierdzonych zachorowań na boreliozę systematycznie rośnie. W ciągu ostatnich dwóch dekad liczba zarejestrowanych przypadków boreliozy zwiększyła się blisko trzydziestokrotnie. Tylko w roku 2016 zdiagnozowano ją u ponad 21 tys. pacjentów.

CBOS

RYS. 2. Liczba zdiagnozowanych przypadków boreliozy w latach 1996–2016

Liczba rozpoznanych przypadków choroby jest oczywiście związana ze świadomością ryzyka związanego z ugryzieniem przez kleszcza. Wiele przypadków nie jest rejestrowanych z braku odpowiedniego rozpoznania, szczególnie, że objawy mogą pojawić się po pewnym czasie. W ostatnich latach wzrost liczby zachorowań ma jednak charakter wręcz skokowy.

W ostatnim sondażu² zapytaliśmy Polaków o ich obawy, doświadczenia i działania profilaktyczne związane z zagrożeniem stwarzanym przez kleszcze. Jednocześnie – dzięki współpracy z Instytutem Monitorowania Mediów³ – dowiedzieliśmy się również, w jaki sposób ta tematyka funkcjonuje w internecie i mediach społecznościowych.

¹ Biuletyny roczne *Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce* z lat 1996–2016 (http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/index_p.html#01); dostępne 31.08.2017.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (327) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face to face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 17–24 sierpnia 2017 roku na liczącej 1009 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

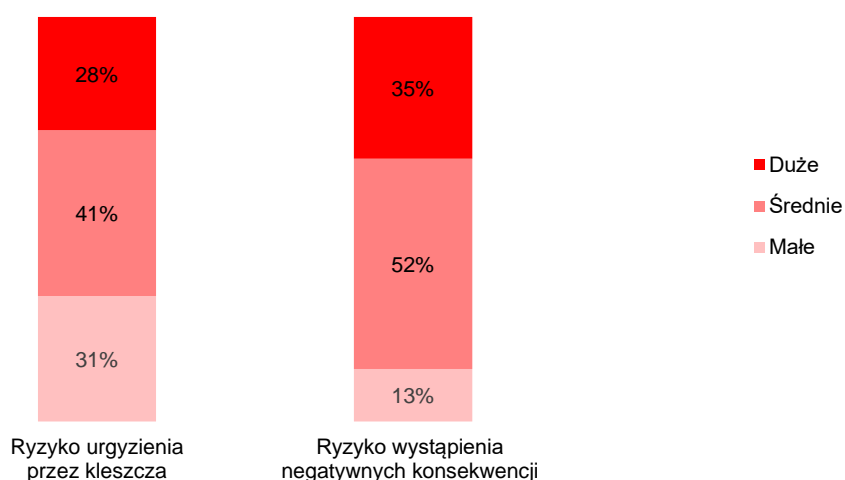
³ Monitoring internetu i mediów społecznościowych IMM z okresu 1.07.2017 – 31.08.2017 roku pod kątem frazy ‘kleszcze’ oraz analiza kontekstu.

OBAWY

W celu określenia wagi, jaką Polacy przywiązują do problemu kleszczy, badanych prosiliśmy o oszacowanie ryzyka ugryzienia i prawdopodobieństwa wystąpienia ewentualnych powikłań⁴. Przyjeliśmy, że ocena prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka związanego z kleszczami jest wskaźnikiem stanu świadomości opinii społecznej w tej sprawie i pozwala ocenić, czy zagrożenie jest dostrzegane czy lekceważone.

CBOS

RYS. 3. Ocena ryzyka ugryzienia przez kleszcza i ryzyka zachorowania

Okazuje się, że tylko mniej więcej co czwarty badany (28%) uważa, że ryzyko, iż zostanie ugryziony przez kleszcza, jest duże. Na ogół respondenci twierdzą, że prawdopodobieństwo wystąpienia tego zdarzenia jest średnie (41%), a mniej więcej co trzeci zupełnie bagatelizuje tego rodzaju ryzyko (31%). Częściej jako duże swoje szanse na spotkanie z kleszczem określają mieszkańcy wsi (33%) i małych miast (34%).

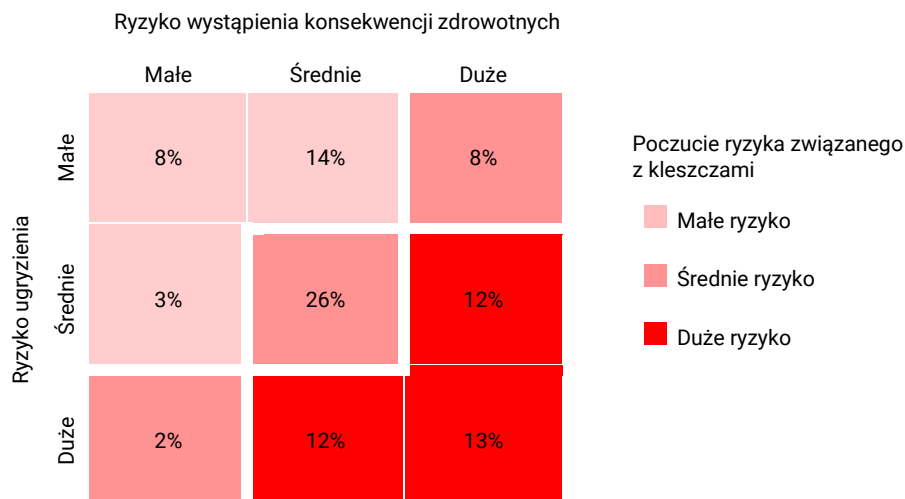
Jako bardziej prawdopodobne niż samo ugryzienie jawi się badanym widmo powikłań mogących wystąpić w jego efekcie. Co prawda, większość respondentów jest zdania, że ryzyko zarażenia się chorobą w przypadku ugryzienia jest średnie (52%), jednak w zasadzie tylko nieliczni uważają je za małe (13%), a więcej niż co trzeci ocenia, że jest wysoce prawdopodobne (35%).

⁴ Respondenci dokonywali ocen na dziesięciopunktowej skali, gdzie wartość 1 oznaczała bardzo małe ryzyko, a 10 bardzo duże. Odpowiedzi badanych zostały następnie przekształcone zgodnie z kluczem: wskazanie na skali wartości od 1 do 3 – ryzyko małe; od 4 do 7 – ryzyko średnie; od 8 do 10 – ryzyko duże.

Zestawienie opinii na temat prawdopodobieństwa ugryzienia przez kleszcza z oceną ryzyka wystąpienia powikłań w takim przypadku stanowi syntetyczną miarę poczucia ryzyka związanego z kleszczami.

CBOS

RYS. 4. Poczucie ryzyka ugryzieniem przez kleszcza i zachorowaniem

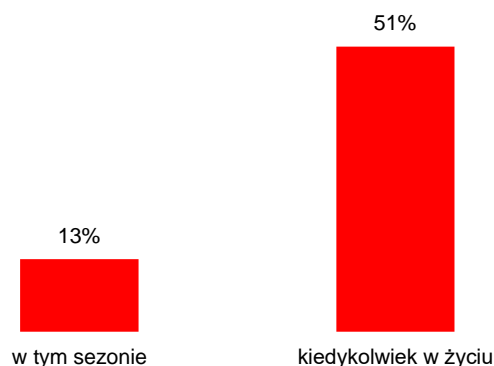
Tak definiowane zagrożenie równie często postrzegane jest jako średnie (36%) i duże (37%), a jedynie co czwarty respondent odbiera je jako małe (25%). Częściej więc postrzegamy problem kleszczy jako znaczący, niż jesteśmy skłonni go bagatelizować.

DOŚWIADCZENIA I PROFILAKTYKA

Ugryzienia przez kleszcza doświadczył co drugi dorosły Polak (51%), przy czym mniej więcej co ósmego (13%) spotkało to w ostatnim sezonie wiosenno-letnim. Kontakt z pajęczakami częściej mieli mieszkańcy wsi. Blisko co piąty „złapał” kleszcza w tym sezonie (18%), a ponad połowa doświadczyła tego kiedyś w życiu (54%).

CBOS

RYS. 5. Odsetek badanych ugryzionych przez kleszcza:

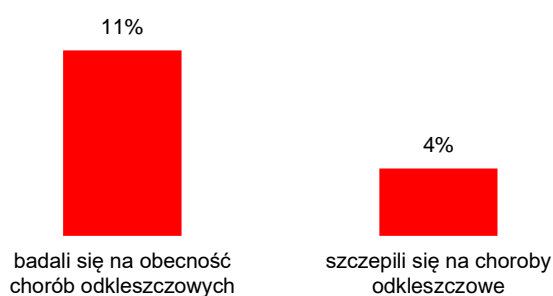

Mimo że ugryzienie przez kleszcza jest doświadczeniem znaczącej części Polaków, jedynie nieliczni decydują się na badanie na obecność chorób odkleszczowych. Tylko 17% tych, którzy doświadczyli ugryzienia (a więc 11% ogółu dorosłych Polaków), kontrolowało kiedykolwiek stan zdrowia pod kątem występowania chorób przenoszonych przez pajęczaki.

Zjawiskiem marginalnym są również szczepienia. Jedynie czterech na stu ankietowanych przyznało, że kiedykolwiek w życiu przyjmowało jakiegokolwiek szczepionki na choroby odkleszczowe. Nieco częściej szczepili się najmłodszy respondenci, mieszkańcy miast liczących powyżej 100 tys. mieszkańców i badani z wykształceniem wyższym (por. tabelę aneksową 7).

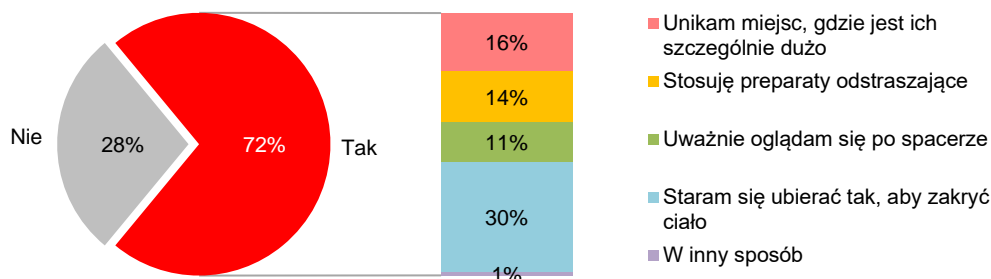
CBOS

RYS. 6. Odsetek badanych którzy:

Więcej niż co czwarty respondent (28%) przyznaje, że nie podejmuje żadnych szczególnych kroków mających zabezpieczyć go przed ugryzieniem przez kleszcza. Częściej tego rodzaju niefrasobliwością wykazują się mężczyźni (36%), badani, którzy ukończyli 65 rok życia (34%) oraz mieszkańcy wsi (33%).

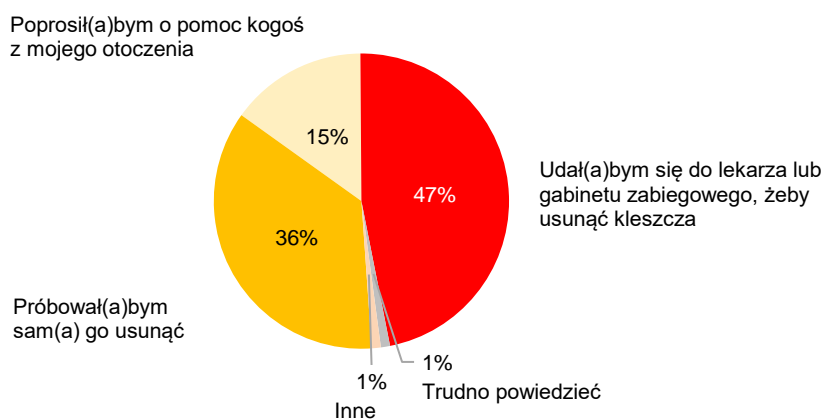
RYS. 7. Czy odwiedzając miejsca w których mogą być kleszcze, spacerując po lesie czy łące, stara się Pan(i) w jakiś sposób zabezpieczyć?

Większość badanych (72%) deklaruje, że stara się w jakiś sposób zabezpieczyć przed ugryzieniem w sytuacji, gdy jest na nie narażona. Najpowszechniej stosowanym zabezpieczeniem jest odpowiedni strój zakrywający całe ciało (30%). Rzadziej respondenci unikają miejsc, w których kleszczy może być szczególnie dużo (16%), stosują preparaty odstrasżające (14%) lub oglądają się uważnie po spacerze (11%).

W hipotetycznej sytuacji zauważenia kleszcza na swoim ciele blisko co drugi ankietowany (47%) deklaruje, że udałby się do lekarza lub gabinetu zabiegowego, aby go usunąć. Więcej niż co trzeci badany sam podjąłby się tego zadania (36%), a mniej więcej co siódmy (15%) poprosiłby o pomoc kogoś znajomego.

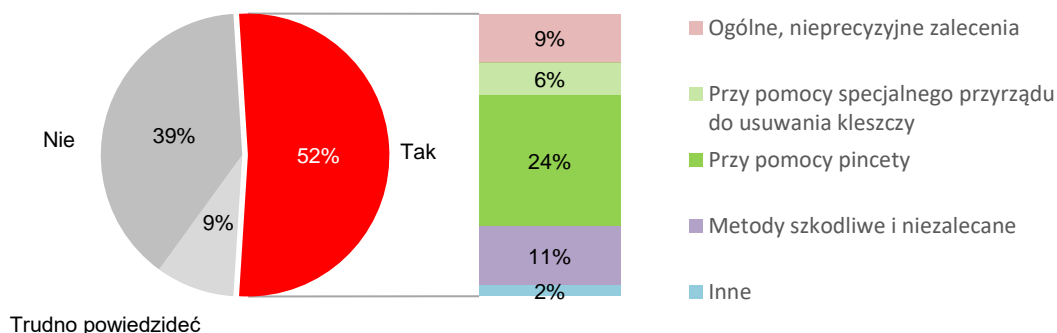
RYS. 8. Gdyby Pana(ią) ugryzł kleszcz, jak by Pan(i) postąpił(a)?

Co prawda, mniej więcej połowa respondentów (52%) deklaruje, że w razie konieczności potrafiłaby usunąć kleszcza, jednak analiza odpowiedzi na pytanie otwarte (a więc takie, na które badani udzielają spontanicznej odpowiedzi, a nie wybierają jej z przedstawionej listy) o to, jak poradziliby sobie z wyjęciem pajęczaka, pokazuje, że część z nich ma jedynie ogólne wyobrażenie o tym, jak postępować, lub zdecydowałoby się na metodę nie całkiem bezpieczną.

CBOS

RYS. 9. Czy w przypadku ugryzienia przez kleszcza potrafił(a)by go Pan(i) bezpiecznie usunąć?

Spośród tych, którzy zadeklarowali, że potrafiliby usunąć kleszcza, mniej więcej połowa użyłaby do tego pincety (24% ogółu badanych), a mniej więcej co dziewiąty (6% ogółu) skorzystałby ze specjalnego przyrządu do usuwania kleszczy. Pozostali udzielili odpowiedzi ogólnych lub wymienili metody niewskazane (wyrwanie palcami, smarowanie tłuszczem itd). Okazuje się więc, że tylko niespełna co trzeci dorosły Polak (30%) umiałby, przynajmniej teoretycznie, bezpiecznie usunąć kleszcza.

ZAGROŻENIE KLESZCZAMI W INTERNECIE I MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH⁵

Okres wiosenno-letni to czas dużej aktywności kleszczy, które roznoszą groźną boreliozę oraz kleszczowe zapalenie mózgu. Najczęściej można na nie trafić w czasie spaceru po lesie lub parku.

⁵ Autorem analizy jest Anastasiia Kuzhda, młodszy specjalista ds. PR, Instytut Monitorowania Mediów.

Od lipca do końca sierpnia br. **w mediach społecznościowych pojawiło się ponad 10,5 tys. publikacji na temat kleszczy**. Internauci chętnie dzielili się informacjami oraz włączali się w dyskusje. W badanym okresie odnotowano aż 170 tys. interakcji z publikacjami o kleszczach, z których dużą część stanowiły udostępnienia treści kolejnym odbiorcom (60 tys.).

Głównym forum rozmów o kleszczach jest **Facebook**, ale ważną rolę informacyjną pełnią też **portale internetowe**. O kleszczach od lipca do sierpnia 2017 roku wypowiedano się tam **2,3 tys. razy**. Najczęściej były to informacje o dużym zagrożeniu kleszczami w różnych miastach, o chorobach przenoszonych przez kleszcze, a także **wskazówki, jak prawidłowo usunąć kleszcza**.

Takie informacje miały szansę dotrzeć do ponad 34 mln osób. Publikacjami o największym zasięgu były te autorstwa **Haliny Pilonis** piszącej dla medonet.pl (1,5 mln dotarć), **Arkadiusza Jastrzębskiego** w o2.pl (360 tys. dotarć) oraz **Moniki Szuszek** w portal.abczdrowie.pl (40 tys. dotarć). Wszystkie artykuły dotyczyły coraz większej liczby przypadków boreliozy.

Na temat przenoszonej przez kleszcze **boreliozy** w mediach pojawiło się **1,5 tys. materiałów**, które wywołały 12,5 tys. interakcji. Informacje na temat boreliozy były często udostępniane oraz komentowane.

W mediach społecznościowych Polacy codziennie zamieszczają kilka tysięcy komentarzy lub pytań ze wszystkich dziedzin życia, a wśród nich są także pytania dotyczące szczepień przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu. W porównaniu z innymi zagadnieniami, jest ich jednak niewiele. Od lipca do końca sierpnia Polacy w ogólnodostępnych wpisach **pytali o szczepienia zaledwie 350 razy**. **Z analizy IMM wynika, że większość publikacji na temat kleszczy miała wydźwięk neutralny (84%)**.

Artykuły o negatywnym wydźwięku ostrzegały przed atakami kleszczy w różnych miastach, informowały o liczbach osób, które już zostały pogryzione przez kleszcze, o coraz większej liczbie przypadków zakażenia boreliozą oraz braku szczepionek na tę chorobę.

Badani na ogół uważają, iż bardziej prawdopodobne jest zarażenie się chorobą odkleszczową w przypadku ugryzienia niż sam fakt jego wystąpienia. Biorąc pod uwagę coraz liczniejsze występowanie kleszczy, również w miejscach, w których dotychczas nie występowały, może to negatywnie wpływać na podejmowanie działań profilaktycznych mających zabezpieczyć przed ewentualnym ugryzieniem.

Mimo że doświadczenie „złapania” kleszcza należy uznać za powszechne – kontakt z pajęczakiem miał mniej więcej co drugi Polak, przy czym blisko co ósmy został pogryziony w tym sezonie – tylko nieliczni badają się w kierunku chorób odkleszczowych czy też poddają się profilaktycznie szczepieniom.

Do zjawisk pozytywnych należy zaliczyć to, że większość badanych zabezpiecza się w jakiś sposób odwiedzając miejsca, w których spodziewają się kleszczy. Wydaje się jednak, że nie do końca wiedzą, jak postępować w przypadku ugryzienia. Mniej więcej połowa deklaruje, że w takiej sytuacji skierowałyby swe pierwsze kroki do lekarza, a tylko co trzeci potrafi opisać zalecany i bezpieczny sposób usunięcia pajęczaka z ciała.

W okresie letnim w mediach społecznościowych dziennie pojawiało się niemal 200 wzmianek o kleszczach. Świadczy to o dużym zainteresowaniu internautów, którzy nie tylko szukają w sieci porad, jak ustrzec się przed kleszczami, ale również udostępniają szeroko treści z portali – np. o tym, jak prawidłowo usunąć kleszcza. Z analizy monitoringu mediów społecznościowych wynika jednocześnie, że mimo dużej popularności tej tematyki i widocznego zaangażowania użytkowników w dyskusję dotyczącą zagrożeń związanych ugryzieniami przez kleszcze, zainteresowanie szczepionkami przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu jest bardzo niewielkie – pytania o taką formę zabezpieczenia pojawiały się tylko sporadycznie.

Opracowali

Marcin Herrmann i Anastasiia Kuzhda

TABELA 1

		Jak Pan(i) ocenia, jakie jest w Pana(i) przypadku ryzyko, że zostanie Pan(i) ugryziony(a) przez kleszcza?			Liczba osób
		Małe	Średnie	Duże	
		%	%	%	
Ogółem		31	41	28	729
Płeć	Mężczyźni	35	37	27	360
	Kobiety	28	44	28	370
Wiek	18–24 lata	28	40	32	62
	25–34	29	42	29	148
	35–44	18	55	27	141
	45–54	30	32	37	94
	55–64	41	35	24	135
	65 lat i więcej	41	36	23	150
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	39	33	260
	Miasto do 19 999	30	36	34	109
	20 000 – 99 999	32	47	21	170
	100 000 – 499 999	39	39	22	113
	500 000 i więcej mieszk.	34	42	24	77
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	33	40	27	134
	Zasadnicze zawodowe	32	36	32	164
	Średnie	34	42	24	231
	Wyższe	27	43	30	200
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	52	29	82
	Średni personel, technicy	40	30	30	24
	Pracownicy adm.-biurowi	19	48	32	55
	Pracownicy usług	28	47	24	51
	Robotnicy wykwalifikowani	32	42	27	85
	Robotnicy niewykwalifik.	48	24	28	14
	Rolnicy	17	56	27	27
	Pracujący na własny rach.	32	32	36	37
	Bezrobotni	26	49	26	23
	Emeryci	40	38	22	194
	Renciści	53	17	30	42
	Uczniowie i studenci	37	32	31	27
	Gospodynie domowe i inni	20	44	36	67
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	50	30	92
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	32	44	24	68
	sekt. prywat. poza rolnict.	29	40	31	198
	prywatnym gosp. rolnym	16	67	17	30
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	23	49	28	58
	Od 650 zł do 999 zł	36	32	32	104
	Od 1000 zł do 1399 zł	35	41	24	150
	Od 1400 zł do 1999 zł	32	46	23	112
	2000 zł i więcej	34	37	29	149
Ocena własnych war. mater.	Złe	33	36	31	32
	Średnie	32	37	31	302
	Dobre	31	44	25	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	46	19	40
	Raz w tygodniu	32	40	28	311
	1–2 razy w miesiącu	25	51	24	96
	Kilka razy w roku	31	37	32	162
	W ogóle nie uczestniczy	36	37	27	116
Poglądy polityczne	Lewica	24	45	30	138
	Centrum	36	37	27	183
	Prawica	31	42	27	240
	Trudno powiedzieć	32	39	29	159

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

TABELA 2

		Jak Pan(i) ocenia ryzyko wystąpienia negatywnych konsekwencji zdrowotnych po ugryzieniu przez kleszcza?			Liczba osób
		Małe	Średnie	Duże	
		%	%	%	
Ogółem		13	52	35	707
Płeć	Mężczyźni	15	54	31	342
	Kobiety	11	51	39	366
Wiek	18–24 lata	9	72	18	61
	25–34	10	57	32	150
	35–44	13	53	35	141
	45–54	15	46	38	100
	55–64	15	49	36	122
	65 lat i więcej	13	44	43	134
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	51	38	283
	Miasto do 19 999	14	49	37	100
	20 000 – 99 999	17	50	33	150
	100 000 – 499 999	11	59	30	113
	500 000 i więcej mieszk.	8	60	32	61
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	51	34	132
	Zasadnicze zawodowe	8	55	37	160
	Średnie	16	50	34	207
	Wyższe	12	53	35	209
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	65	29	88
	Średni personel, technicy	17	31	52	21
	Pracownicy adm.-biurowi	17	46	37	58
	Pracownicy usług	10	52	38	43
	Robotnicy wykwalifikowani	16	49	35	86
	Robotnicy niewykwalifik.	8	70	22	21
	Rolnicy	9	52	39	32
	Pracujący na własny rach.	18	42	40	32
	Bezrobotni	8	60	31	24
	Emeryci	13	47	40	167
	Renciści	18	47	35	42
	Uczniowie i studenci	19	75	6	27
	Gospodynie domowe i inni	10	56	34	66
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	47	33	95
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	55	40	67
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	54	34	193
	prywatnym gosp. rolnym	11	53	36	35
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	13	54	34	64
	Od 650 zł do 999 zł	9	62	28	106
	Od 1000 zł do 1399 zł	15	45	40	136
	Od 1400 zł do 1999 zł	14	54	32	102
	2000 zł i więcej	12	55	33	149
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	45	46	32
	Średnie	13	52	36	280
	Dobre	13	53	34	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	39	52	36
	Raz w tygodniu	12	50	38	290
	1–2 razy w miesiącu	14	57	29	98
	Kilka razy w roku	12	51	37	177
	W ogóle nie uczestniczy	16	60	23	102
Poglądy polityczne	Lewica	15	58	27	134
	Centrum	17	53	30	194
	Prawica	9	52	38	231
	Trudno powiedzieć	9	46	45	140

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

TABELA 3

		Poczucie ryzyka związanego z ugryzieniem przez kleszcza i zachorowaniem			Liczba osób
		Małe	Średnie	Duże	
		%	%	%	
Ogółem		25	36	37	565
Płeć	Mężczyźni	31	34	35	282
	Kobiety	21	40	40	283
Wiek	18–24 lata	31	30	39	50
	25–34	25	41	33	122
	35–44	17	43	40	112
	45–54	23	31	46	75
	55–64	34	30	36	101
	65 lat i więcej	29	38	33	106
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	35	44	202
	Miasto do 19 999	27	30	43	81
	20 000 – 99 999	29	35	36	132
	100 000 – 499 999	28	46	26	95
	500 000 i więcej mieszk.	31	39	30	55
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	31	39	30	99
	Zasadnicze zawodowe	20	36	44	123
	Średnie	32	34	34	173
	Wyższe	22	38	40	169
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	41	38	69
	Średni personel, technicy	24	31	45	18
	Pracownicy adm.-biurowi	22	43	35	45
	Pracownicy usług	20	37	43	35
	Robotnicy wykwalifikowani	36	26	39	66
	Robotnicy niewykwalifik.	39	36	26	12
	Rolnicy	6	54	40	21
	Pracujący na własny rach.	22	23	55	29
	Bezrobotni	9	62	28	20
	Emeryci	30	37	33	136
	Renciści	41	21	38	33
	Uczniowie i studenci	44	25	31	24
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	15	45	40	56
	inst. państw., publicznej	25	38	38	80
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	22	43	36	53
	sekt. prywat. poza rolnict.	28	28	44	150
	prywatnym gosp. rolnym	6	61	33	23
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	19	49	32	48
	Od 650 zł do 999 zł	25	42	32	83
	Od 1000 zł do 1399 zł	28	33	40	110
	Od 1400 zł do 1999 zł	27	45	28	84
	2000 zł i więcej	31	32	37	123
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	29	58	22
	Średnie	26	39	36	226
	Dobre	27	36	37	316
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	39	46	31
	Raz w tygodniu	26	33	41	231
	1–2 razy w miesiącu	24	46	30	75
	Kilka razy w roku	23	38	39	130
	W ogóle nie uczestniczy	35	36	30	92
Poglądy polityczne	Lewica	29	31	39	114
	Centrum	33	35	32	150
	Prawica	20	41	39	179
	Trudno powiedzieć	21	39	40	115

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

TABELA 4

		Czy w tym sezonie został(a) Pan(i) ugryziony(a) przez kleszcza?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		13	87	1007
Płeć	Mężczyźni	13	87	475
	Kobiety	13	87	532
Wiek	18–24 lata	12	88	78
	25–34	16	84	196
	35–44	13	87	189
	45–54	15	85	150
	55–64	10	90	183
	65 lat i więcej	12	88	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	82	401
	Miasto do 19 999	12	88	149
	20 000 – 99 999	10	90	212
	100 000 – 499 999	7	93	152
	500 000 i więcej mieszk.	11	89	92

TABELA 5

		Czy kiedykolwiek w życiu został(a) Pan(i) ugryziony(a) przez kleszcza?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		51	49	1009
Płeć	Mężczyźni	51	49	475
	Kobiety	51	49	534
Wiek	18–24 lata	43	57	78
	25–34	62	38	196
	35–44	47	53	189
	45–54	51	49	152
	55–64	50	50	183
	65 lat i więcej	47	53	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	54	46	401
	Miasto do 19 999	49	51	149
	20 000 – 99 999	48	52	212
	100 000 – 499 999	46	54	153
	500 000 i więcej mieszk.	52	48	93

TABELA 6

		Czy kiedykolwiek badał(a) się Pan(i) na obecność chorób przenoszonych przez kleszcze?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		11	89	1009
Płeć	Mężczyźni	9	91	475
	Kobiety	13	87	534
Wiek	18–24 lata	9	91	78
	25–34	12	88	196
	35–44	11	89	189
	45–54	11	89	152
	55–64	10	90	183
	65 lat i więcej	10	90	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	93	401
	Miasto do 19 999	11	89	149
	20 000 – 99 999	13	87	212
	100 000 – 499 999	15	85	153
	500 000 i więcej mieszk.	14	86	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	93	193
	Zasadnicze zawodowe	9	91	245
	Średnie	12	88	309
	Wyższe	13	87	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	85	109
	Średni personel, technicy	21	79	32
	Pracownicy adm.-biurowi	9	91	72
	Pracownicy usług	13	87	74
	Robotnicy wykwalifikowani	8	92	125
	Robotnicy niewykwalifik.	18	82	31
	Rolnicy	13	87	49
	Pracujący na własny rach.	16	84	44
	Bezrobotni	5	95	31
	Emeryci	9	91	266
	Renciści	9	91	59
	Uczniowie i studenci	9	91	33
	Gospodynie domowe i inni	11	89	84
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	84
spółce właścicieli prywatnych i państwa		12	88	92
sekt. prywat. poza rolnict.		11	89	278
prywatnym gosp. rolnym		13	87	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	16	84	94
	Od 650 zł do 999 zł	9	91	146
	Od 1000 zł do 1399 zł	10	90	194
	Od 1400 zł do 1999 zł	6	94	151
	2000 zł i więcej	16	84	202
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	90	52
	Średnie	10	90	423
	Dobre	12	88	534
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	83	50
	Raz w tygodniu	11	89	442
	1–2 razy w miesiącu	15	85	138
	Kilka razy w roku	9	91	231
	W ogóle nie uczestniczy	10	90	139
Poglądy polityczne	Lewica	12	88	169
	Centrum	8	92	268
	Prawica	12	88	329
	Trudno powiedzieć	11	89	226

TABELA 7

		Czy szczepił(a) się Pan(i) na choroby przenoszone przez kleszcze?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		4	96	1008
Płeć	Mężczyźni	5	95	473
	Kobiety	2	98	534
Wiek	18–24 lata	11	89	77
	25–34	4	96	196
	35–44	5	95	189
	45–54	2	98	152
	55–64	1	99	182
	65 lat i więcej	2	98	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	98	401
	Miasto do 19 999	2	98	148
	20 000 – 99 999	3	97	212
	100 000 – 499 999	8	92	153
	500 000 i więcej mieszk.	7	93	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2	98	193
	Zasadnicze zawodowe	2	98	244
	Średnie	4	96	308
	Wyższe	6	94	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	96	109
	Średni personel, technicy	7	93	32
	Pracownicy adm.-biurowi	7	93	72
	Pracownicy usług	9	91	74
	Robotnicy wykwalifikowani	2	98	125
	Robotnicy niewykwalifik.	4	96	30
	Rolnicy		100	49
	Pracujący na własny rach.	8	92	44
	Bezrobotni	4	96	31
	Emeryci	1	99	266
	Renciści		100	59
	Uczniowie i studenci	10	90	32
	Gospodynie domowe i inni	2	98	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	90	125
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	96	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	96	278
	prywatnym gosp. rolnym		100	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	1	99	94
	Od 650 zł do 999 zł	3	97	146
	Od 1000 zł do 1399 zł	6	94	194
	Od 1400 zł do 1999 zł	2	98	150
	2000 zł i więcej	5	95	202
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	97	52
	Średnie	3	97	422
	Dobre	4	96	534
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	1	99	50
	Raz w tygodniu	5	95	441
	1–2 razy w miesiącu	5	95	137
	Kilka razy w roku	2	98	231
	W ogóle nie uczestniczy	2	98	139
Poglądy polityczne	Lewica	2	98	169
	Centrum	4	96	268
	Prawica	5	95	327
	Trudno powiedzieć	2	98	226

TABELA 8

		Czy odwiedzając miejsca, w których mogą być kleszcze, spacerując po lesie czy łące, stara się Pan(i) w jakiś sposób zabezpieczyć?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		72	28	1006
Płeć	Mężczyźni	64	36	475
	Kobiety	78	22	531
Wiek	18–24 lata	69	31	78
	25–34	74	26	196
	35–44	76	24	189
	45–54	74	26	152
	55–64	70	30	182
	65 lat i więcej	66	34	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	67	33	398
	Miasto do 19 999	74	26	149
	20 000 – 99 999	73	27	212
	100 000 – 499 999	76	24	153
	500 000 i więcej mieszk.	76	24	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	67	33	191
	Zasadnicze zawodowe	66	34	245
	Średnie	70	30	307
	Wyższe	83	17	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	86	14	109
	Średni personel, technicy	86	14	32
	Pracownicy adm.-biurowi	81	19	72
	Pracownicy usług	71	29	74
	Robotnicy wykwalifikowani	65	35	125
	Robotnicy niewykwalifik.	59	41	31
	Rolnicy	73	27	49
	Pracujący na własny rach.	70	30	44
	Bezrobotni	64	36	31
	Emeryci	70	30	263
	Renciści	62	38	59
	Uczniowie i studenci	70	30	33
Gospodynie domowe i inni	70	30	84	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	84	16	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	73	27	92
	sekt. prywat. poza rolnict.	71	29	278
	prywatnym gosp. rolnym	70	30	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	68	32	93
	Od 650 zł do 999 zł	69	31	144
	Od 1000 zł do 1399 zł	71	29	194
	Od 1400 zł do 1999 zł	72	28	151
	2000 zł i więcej	79	21	201
Ocena własnych war. mater.	Złe	61	39	51
	Średnie	71	29	420
	Dobre	73	27	534
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	67	33	50
	Raz w tygodniu	75	25	439
	1–2 razy w miesiącu	67	33	138
	Kilka razy w roku	69	31	231
	W ogóle nie uczestniczy	73	27	139
Poglądy polityczne	Lewica	75	25	169
	Centrum	72	28	266
	Prawica	74	26	328
	Trudno powiedzieć	67	33	225

TABELA 9

		Czy w przypadku ugryzienia przez kleszcza potrafił(a)by go Pan(i) bezpiecznie usunąć?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		52	39	9	1008
Płeć	Mężczyźni	57	34	9	475
	Kobiety	47	44	9	534
Wiek	18-24 lata	45	46	9	78
	25-34	52	40	8	196
	35-44	50	39	10	189
	45-54	64	29	7	152
	55-64	51	38	11	182
	65 lat i więcej	47	44	9	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	50	42	8	400
	Miasto do 19 999	53	34	13	149
	20 000 – 99 999	57	35	9	212
	100 000 – 499 999	47	46	7	153
	500 000 i więcej mieszk.	56	33	11	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	42	50	8	193
	Zasadnicze zawodowe	53	38	9	245
	Średnie	53	39	8	308
	Wyższe	57	33	10	262
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	30	11	109
	Średni personel, technicy	57	32	11	32
	Pracownicy adm.-biurowi	57	38	5	72
	Pracownicy usług	38	48	15	74
	Robotnicy wykwalifikowani	58	31	11	125
	Robotnicy niewykwalifik.	65	28	7	31
	Rolnicy	52	40	8	49
	Pracujący na własny rach.	64	27	9	44
	Bezrobotni	50	45	5	31
	Emeryci	47	43	9	265
	Renciści	42	52	7	59
	Uczniowie i studenci	47	51	2	33
	Gospodynie domowe i inni	50	44	6	84
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	58	35	8	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	53	35	12	92
	sekt. prywat. poza rolnict.	56	33	11	278
	prywatnym gosp. rolnym	54	35	11	52
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	54	36	10	94
	Od 650 zł do 999 zł	51	43	5	146
	Od 1000 zł do 1399 zł	49	44	7	194
	Od 1400 zł do 1999 zł	56	31	13	151
	2000 zł i więcej	59	35	6	202
Ocena własnych war. mater.	Złe	56	32	12	51
	Średnie	48	44	8	423
	Dobre	54	36	10	534
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	35	7	50
	Raz w tygodniu	44	46	9	441
	1-2 razy w miesiącu	53	35	12	138
	Kilka razy w roku	56	34	10	231
	W ogóle nie uczestniczy	66	30	4	139
Poglądy polityczne	Lewica	65	31	4	169
	Centrum	52	38	10	268
	Prawica	53	38	9	328
	Trudno powiedzieć	42	46	12	226